

УДК 338.33

Горогоцька Н.І.

**ПЕРЕДУМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИВЕРСИФІКАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ
В ДІЯЛЬНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ**

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,

Івано-Франківськ, Шевченка 57, 76018

Horohotska N.I.

**PRECONDITIONS OF DIVERSIFICATION PROCESSES OF
AGRICULTURAL ENTERPRISES**

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,

Ivano-Frankivsk, Shevchenko 57, 76018

Анотація. В роботі розглядаються передумови впровадження диверсифікаційних процесів в діяльність сільськогосподарських підприємств. Обґрунтовано важливість та необхідність аналізу природних та економічних передумов здійснення диверсифікаційних процесів.

Ключові слова: диверсифікаційні процеси, сільськогосподарські підприємства, природні передумови, економічні передумови, виробництво.

Abstract. The essence of preconditions for implementation diversification processes in the agricultural enterprises are considered in this article. The importance and necessity analysis of natural and economic preconditions of diversification processes are substantiated.

Key words: diversification processes, agricultural enterprises, natural preconditions, economic preconditions, production.

Сільськогосподарське підприємство – це складна, багатогранна та інтегрована структура, особливості функціонування якої значною мірою залежить від багатьох зовнішніх і внутрішніх факторів: територіального розташування, природо-кліматичних умов, правового, фінансового та

соціального середовища, в якому підприємство здійснює свою господарську діяльність.

Для визначення та обґрунтування конкретних перспективних напрямків здійснення диверсифікаційних процесів у діяльності сільськогосподарських підприємств необхідно провести комплексний аналіз системи чинників, які впливають на функціонування суб'єкта господарювання і створюють сприятливі чм загрозливі передумови впровадження диверсифікаційних процесів (рис. 1).

Рис. 1. Схема комплексного аналізу передумов здійснення диверсифікаційних процесів сільськогосподарськими підприємствами

Оскільки сільськогосподарське підприємство перебуває в тісній залежності від природо-кліматичних умов, виділено окрему групу природних чинників, які суттєво впливають на процес виробництва і відповідно повинні бути враховані при плануванні та впровадженні диверсифікаційних процесів. До цієї групи факторів слід віднести розподіл сільськогосподарських угідь, кліматичні умови та аналіз складу і кількості ґрунтового покриття, які притаманні досліджуваному регіону. Вид діяльності сільськогосподарського підприємства та його розміщення суттєво залежить від середньо добових та річних перепадів температур, суми тепла за вегетаційний період, вологості та кількості атмосферних опадів, родючості ґрунтів та ін. У галузі тваринництва однією з основних статей витрат є корми, тому важливими факторами впливу виступають наявність і розміри пасовищ, потенційна можливість довготривалості їх експлуатації протягом року. Звісно, науково-технічний прогрес та сучасні розробки дозволяють знизити вплив природних факторів на ведення сільського господарства, проте ці розробки є досить коштовними і лише частково можуть знизити залежність діяльності підприємства від природних чинників.

Сільськогосподарське підприємство виступає активним учасником ринкових відносин, тому не менш важливими є економічні передумови здійснення диверсифікаційних процесів, які з точки прикладання вектору здійснення діяльності можна розділити на внутрішні та зовнішні економічні передумови. Внутрішніми економічними передумовами слід вважати такі, які виникають внаслідок здійснення господарської діяльності сільськогосподарським підприємством. Тобто ті, які безпосередньо формує саме підприємство і може на них впливати.

До внутрішніх економічних передумов відносяться:

- функціонування різних категорій господарств, тобто спосіб здійснення господарювання, розміри земельних наділів, форма власності. Основні економічні показники безпосередньо залежать від категорії господарств;

- продуктивність праці персоналу, що виступає індикатором розвиненості сільськогосподарського підприємства, рівня забезпеченості господарства ресурсами і їх ефективного використання, інфраструктурою, інноваційною діяльністю, соціальними проектами та ін. Усі ці чинники створюють рівень матеріальної та нематеріальної мотивації, що в результаті формує задоволеність працівників;

- використання матеріально-технічних засобів, що являє собою основну рушійну силу здійснення сільськогосподарських робіт. Без них є економічно не вигідно здійснювати сільськогосподарські роботи через суттєве збільшення людських, часових та фінансових ресурсів. Матеріально-технічне забезпечення включає у себе наявність сільськогосподарської техніки, підтримання техніки в належному робочому стані, забезпечення необхідної кількості енергоносіїв для виробничих потреб сільськогосподарських підприємств;

- виробництво та використання добрив – чинник за допомогою якого сільськогосподарське підприємство має змогу впливати на результати своєї економічної діяльності. Раціональність внесення органічних та мінеральних добрив визначає рівень продуктивності та якості продукції, а також рівень підтримання родючості земельних фондів сільськогосподарських структур;

- рентабельність виробництва, що включає рентабельність виробництва окремих сільськогосподарських видів продукції (вирощування пшениці, виробництво молока), а також рентабельність самого сільськогосподарського підприємства і рентабельність сільського господарства загалом.

Натомість зовнішніми чинниками впливу є економічно-політичні фактори, які характерні середовищу в якому веде діяльність сільськогосподарське підприємство. Зовнішні чинники формуються ситуацією на ринку, інвестиційним кліматом, державною політикою стосовно аграрної галузі та ін..

До зовнішніх економічних чинників відносяться:

- ситуація на ринку, яка відображається такими показниками як сальдо торговельного балансу, попит та пропозиція на ринку, конкурентне середовище,

наявність регулюючих ринкові відносини інституцій таких як товарні біржі та ін.;

- державна підтримка сільського господарства, що включає в себе механізми стимулювання чи стримування економічної діяльності за рахунок державних інструментів здійснення політики в сільськогосподарській галузі;

- інвестиційний клімат – відображає рівень сприятливості та привабливості середовища в даному регіоні для закордонної та внутрішньо-державної інвестиційної діяльності.

Окреме сільськогосподарське підприємство має незначний вплив на зовнішні економічні передумови здійснення диверсифікаційних процесів.

Отож, існує ряд природних та економічних передумов середовища, які потребують ґрунтовного аналізу та прийняття відповідних рішень щодо впровадження окремих видів диверсифікаційних процесів, адже не врахування цих чинників може суттєво повпливати на економічну ефективність діяльності господарств.

Науковий керівник: д.е.н., проф. Якубів В.М.

Стаття відправлена: 13.12.2014р.

© Горогоцька Н.І.